

dr hab. Stanisław Brach prof. uczelni
Dyscyplina Artystyczna
Sztuki Piękne
Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie
Wydział Rzeźby

Kraków 28.06.2023

RECENZJA

rozprawy habilitacyjnej oraz dorobku artystycznego pana dr Łukasza Karkoszki w związku z postępowaniem habilitacyjnym w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki wszczętych przez Radę Dyscypliny Artystycznej Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu.

Temat pracy habilitacyjnej: „Poszukiwania ceramiczne – droga artystyczna i warsztatowa”.

Podstawowe dane o doktorancie

Pan dr Łukasz Karkoszka urodził się w 1978 roku w Sosnowcu. W 2005 r. ukończył Akademię Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu na Wydziale Ceramiki i Szkła. Dyplom zrealizował w pracowni prof. Przemysława Lasaka. W 2006 roku został zatrudniony w macierzystej uczelni na stanowisku asystenta w Pracowni Technologii i Technik Ceramicznych w Malarstwie i Rzeźbie na Wydziale Malarstwa i Rzeźby. W 2013 roku na podstawie rozprawy doktorskiej pt. „Przestrzenie – obiekty ceramiczne w plenerze” uzyskał stopień doktora sztuki w dziedzinie sztuki plastyczne w dyscyplinie sztuki projektowe. W roku 2015 rozpoczął pracę na stanowisku adiunkta w Katedrze Konserwacji i Restauracji Ceramiki i Szkła na Wydziale Ceramiki i Szkła wrocławskiej ASP w Pracowni Projektowania Ceramiki Artystycznej i Użytkowej, kierowanej przez prof. Przemysława Lasaka i dr hab. Jana Drzewieckiego. Od 2020 roku samodzielnie kieruje Pracownią Projektowania Ceramiki Artystycznej i Użytkowej.

Ocena dorobku twórczego, artystycznego i naukowego po doktoracie

Pan dr Łukasz Karkoszka jako artysta zajmuje się przede wszystkim rzeźbą ceramiczną i obrazem ceramicznym, który sam nazywa malarstwem. Dr Łukasz Karkoszka jest laureatem kilku nagród i wyróżnień, m.in.: w 2021 otrzymał Indywidualną Nagrodę Rektora II stopnia za osiągnięcia artystyczno-naukowe i dydaktyczne, w 2017

wyróżnienie honorowe w wystawie 39th International Competition of Ceramic Art in the city of Gualdo Tadino za rzeźbę porcelanową „Crystal”, Gualdo Tadino we Włoszech oraz w 2014 wyróżnienie w III Bielskim Festiwalu Sztuk Wizualnych Bielsko Biala. Brał udział w wielu festiwalach sztuki, sympozjach i plenerach. Do najważniejszych można zaliczyć: w 2022 Międzynarodowy Wałbrzyski Plener Ceramiczny organizowany przez Wałbrzyską Galerię Sztuki Biuro Wystaw Artystycznych, 2021 Międzynarodowy Plener Ceramiczno – Rzeźbiarski organizowany przez Bolesławiecki Ośrodek Kultury Międzynarodowe Centrum Ceramiki, Bolesławiec, 2019 „Scalanie” jako organizator warsztatów i wykładów oraz kurator wystawy w ramach ogólnopolskiej akcji Nocy Muzeów organizowanej przez Centrum Kultury Agora we Wrocławiu, 2018 budowa i prezentacja wypału pieca ceramicznego opalanego drewnem w ramach Międzynarodowego Festiwalu Wysokich Temperatur we Wrocławiu, 2015 II Międzynarodowe Sympozjum Ceramiki i Szkła „OSTRAKON” oraz prowadzenie warsztatów ceramicznych w ASP Wrocław, 2015 „Naczynie raku” - prelekcja multimedialna i wykład na temat raku oraz prezentacja wypału raku w ramach „VIII Nyskiej Nocy Muzeów”, 2013 Festiwal Wysokich Temperatur organizowany przez ASP we Wrocławiu, jako koordynator sekcji ceramicznej, z prezentacją wypału pieca ceramicznego opalanego drewnem oraz organizator konferencji międzynarodowej. Pan dr Łukasz Karkoszka po obronie doktoratu zorganizował dziewięć wystaw indywidualnych oraz brał udział w kilkudziesięciu wystawach zbiorowych w Polsce i za granicą. Brał również udział w pięciu wystawach zagranicznych pokonkursowych tj. w 2018 The 12th International Exhibition of Small Form Porcelain w Rydze, Łotwa, w 2017 39th International Competition of Ceramic Art in the city of Gualdo Tadino, Włochy, 2016 „Ceramica Multiplex 2016” – Croatian Ceramic Association, Varazdin, Chorwacja, 2015 The 10th International Exhibition of Small Form Porcelain w Rydze, Łotwa. 2014 V Trienal International Del Tile Ceramico la Republica Dominicana. Jest również autorem i współautorem kilku realizacji ceramicznych w przestrzeni publicznej. Działa w wielu stowarzyszeniach, instytucjach artystycznych oraz fundacjach, był również kuratorem kilku wystaw, oraz ma w swoim dorobku sporą działalność organizacyjną na rzecz uczelni. Pan Karkoszka posiada również spory dorobek twórczo-organizacyjny z instytucjami kultury, zwłaszcza z Centrum Kultury Agora we Wrocławiu, gdzie pracował w latach 2008 do 2020. Opracował dla Centrum Kultury Agora autorski program Pracowni Ceramicznej do prowadzenia zajęć w tym medium dla osób dorosłych. Pan dr Łukasz Karkoszka rozpoczął swój dorobek pedagogiczny w 2006 roku na macierzystej uczelni, gdzie został zatrudniony na stanowisku asystenta w Pracowni Technologii i Techniek Ceramicznych w Malarstwie i Rzeźbie na Wydziale Malarstwa i Rzeźby. W 2015 roku, dwa lata po uzyskaniu tytułu doktora, rozpoczął pracę na stanowisku adiunkta w Katedrze Konserwacji i Restauracji Ceramiki i Szkła na Wydziale Ceramiki i Szkła ASP we Wrocławiu w Pracowni Projektowania Ceramiki Artystycznej i Użytkowej. Od 2020

roku kieruje samodzielnie tą pracownią, będąc jej kierownikiem. Pedagog dr Karkoszka przez cztery semestry prowadzi zajęcia według autorskiego programu. Kończą się one wykonaniem kopii obiektów konserwowanych przez dyplomantów. Przedstawiony zakres prac ze studentami pokazuje odpowiedzialną rolę artysty i pedagoga. Uważam, że w tej przestrzeni Pan Karkoszka odnosi dobre rezultaty. Jego ogromne doświadczenie i ciągłe poszukiwania w materiale ceramicznym służą również studentom w jego pracowni. Przedstawiona przez dr Łukasza Karkoszkę dokumentacja artystyczna i pedagogiczna pokazuje autentyczne zaangażowanie autora w te przenikające się sfery działalności.

Ocena Autoreferatu

W ramach Autoreferatu pan dr Łukasz Karkoszka przedstawia pracę zatytułowaną „Poszukiwania ceramiczne – droga artystyczna i warsztatowa”. Praca podzielona jest na cztery rozdziały: „Poszukiwanie środków wyrazu”, „Realizacje wystawiennicze” i „Poszukiwania” poprzedzone wstępem oraz rozdział „Dydaktyka”, którą będę recenzował w innym miejscu. W dość lakoniczny sposób autor przedstawia dzieła, które są ujęte w przestrzeni czasowej od 2000 do 2020 roku. Zaprezentowane w katalogu, jak podaje autor na str. 1 Autoreferatu pt.: „Poszukiwania 2000-2020 Łukasz Karkoszka Ceramika”, który jest niezgodny z katalogiem dostarczonym w dokumentacji, noszącym tytuł „Poszukiwania Łukasz Karkoszka 2000-2020” z wystawy w Galerii Sztuki Współczesnej Stara Kopalnia w Wałbrzychu. Dołącza również inne wydawnictwa katalogowe „Przestrzenie” 2013, „Figura” 2016 i „Przemiany” 2019. Artysta w Autoreferacie przedstawia swoją niepowtarzalną drogę twórczą w sposób dojrzały, choć bardzo uproszczony. Mam wrażenie jakby cały czas pisał o miejscu, czasie, wystawach, a nie o dziełach. I tutaj znowu autor wraca do tytułu katalogu podając jeszcze inne jego brzmienie „Poszukiwania” (str. 2)

Autor we wstępie pisze: cyt. „*Proces poznawczy stawał się motorem napędowym otwierającym kolejne obszary, których badanie dawało coraz to nowe możliwości kreacji*”, zwracając uwagę na 20 - letnie doświadczenia we własnej kreacji artystycznej i warsztatowej w materiale ceramicznym. W rozdziale pt. „**Poszukiwanie środków wyrazu**” dr Karkoszka pisze, że podstawą jego twórczości jest człowiek, figura, postać ludzka i jego interpretacja. Człowiek dla niego staje się ciągłym pretekstem do poszukiwań formalnych. W swej dynamice, różnorodności i ciągłej zmienności człowiek inspiruje artystę do poszukiwań różnorodnych rozwiązań w formie jak i w kontekstach. Autor tak pisze: cyt. „*Figurę ludzką wielokrotnie przetwarzałem, poddawałem syntezie tak by raz uwydatnić cechy fizyczne, innym razem mocno zatrzeć jej cielesność. Piękno i brzydota, postawa sprężysta i ciężka, nawarstwiona, zdeformowana to wszystko prowokuje do badania nowych zależności, wyznaczając za każdym razem nowy temat*”. W tej części Autoreferatu artysta opisuje swoje inspiracje

i źródła, z których czerpie indywidualny sposób kreacji. Tematem, po który również często sięga pan Karkoszka jest głowa, portret. Tutaj, wydaje mi się, odważniej eksperymentuje z formą. Mniejsza bryła pozwala na ciekawsze rozwiązania formalne. Pojawiają się ciekawsze układy i zestawienia brył, do których włącza ażury. Podejmuje niejednokrotnie próbę ciekawej syntezy, nadając znaczenie formie przez uwydatnienie charakterystycznych cech. Dr Łukasz Karkoszka w tym rozdziale prezentuje jeszcze inną formę twórczości, jaką jest malarstwo ceramiczne na płaszczyźnie, które ja nazywam obrazem ceramicznym. Wiele lat spędził na poszukiwaniu własnych rozwiązań technologicznych i warsztatowych związanych z kolorem i strukturą na płaszczyźnie. Autor pisze: cyt.: „*W ceramice odnalazłem te możliwości i taką jakość, którą bezskutecznie poszukiwałem w klasycznym malarstwie sztalugowym*”. Pierwszy rozdział to naświetlenie przez artystę poszukiwań środków wyrazu, w których cały czas się rozwija. W drugim rozdziale pt.: „**Realizacje wystawiennicze**” zwraca uwagę na relacje dzieła sztuki z przestrzenią, w której się znajduje. Twierdzi, że już od początku działania, od koncepcji poprzez realizację dzieła potrzebna jest wizja jego pokazania w konkretnej przestrzeni. Przedstawia nam proces i rozwój swojej twórczości. Ukazuje, w jaki sposób cykle prac realizowane na wystawę w Ogrodzie Botanicznym we Wrocławiu oraz te późniejsze, wpłynęły na poziom oraz temat współczesnej twórczości, zwłaszcza tej figuratywnej. Nie analizuję tego dokładniej, ponieważ recenzja ta dotyczy prac po obronie doktoratu. Pan dr Kokoszka opisuje swoją wystawę z 2016 roku „Figura”, która odbyła się w Muzeum Historycznym w Bielsku Białej, gdzie zaprezentował kilkadziesiąt obiektów i obrazów. Przedstawia również kolejne wystawy w 2017 roku w Galerii Neon Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu, BWA w Wałbrzychu oraz późniejsze z 2019 i 2020 w Chrzanowie i Krakowie. Wątpliwości moje kierują się w stronę tytułów wystaw, gdyż te same prace, powiększone o kilka nowych obiektów, prezentowane są już pod nowymi nazwami „Nieznane” czy „Przemiany”. Chcę również tutaj zauważyć, że pan Karkoszka większą rolę przywiązuje do wystaw i ich opisu niż do analizy swoich dzieł. Czuję pewien niedosyt spowodowany brakiem wypowiedzi na temat prac.

Kolejny rozdział pt. „**Poszukiwania**” również zaczyna się od opisu przygotowań do wystawy w Galerii Sztuki Współczesnej Centrum Nauki i Sztuki Stara Kopalnia w Wałbrzychu. Praca nad tą wystawą trafia w czas pandemii Covid-19. Sztuka staje się w tym czasie dla pana dr Łukasza Karkoszki ucieczką od rzeczywistości, azylem, tlenem do życia. Sytuacja ta pozwala mu na spokojniejszą analizę wystawy, dobór prac, jak również stworzenie nowych. Tutaj dopiero artysta zaczyna krótką analizę swoich ostatnich prac. Opisuje swoje najnowsze prace, w szczególności skupia się na kompozycji czterech obiektów figuratywnych o wysokości 250 cm. Dopiero w tych pracach zauważam scalenie się rzeźby zrobionej z trzech elementów, złożenie jej w całość. W kompozycji „Świetliste” autor znalazł sposób na układ form, ciężarów i wolumenu scalonych w rzeźbę, figurę, w postać. We wcześniejszych pracach miałem

wrażenie, jakbym oglądał ciekawy obiekt na postumencie z tego samego materiału. Dodatkowy ażur, na który zdecydował się pan Karkoszka, dodaje lekkości i wprowadza nową jakość do kompozycji. Rozdział ten jest opowieścią o układzie poszczególnych kompozycji, układów rzeźb oraz relacji pomiędzy nimi w przestrzeni galerii. Ciekawą kompozycją są „Głazy” z 2020 roku, w których artysta wraca w jakimś sensie do początków swojej twórczości. W towarzystwie kamieni artysta ustawia dwie rzeźby figuratywne „Siedząca” i „Szafirowa”, które zdają się pozostawać w relacji do „Głazów”. Całość kompozycji i układów przestrzennych autor spaja abstrakcyjnymi obrazami ceramicznymi umieszczonymi na ścianach. Opisuje również inne kompozycje rzeźbiarskie prezentowane na wystawie, w skład których wchodzi mniejsze obiekty inspirowane formą głowy. Rzeźby te robią na mnie największe wrażenie. Autoreferat w całości to opis drogi, którą przemierzył pan Karkoszka przez ostatnie 20 lat. To opis szeregu doświadczeń w materii ceramicznej, która zdefiniowała Jego Twórczość. Autoreferat napisany jest dość czytelnie, chociaż mam wrażenie że ciężar skoncentrowany jest nie w tym miejscu, w którym być powinien. Zdarzają się też pomyłki w numeracji zdjęć oraz brak opisu zdjęć. Jednakże Autor przybliży najważniejsze wątki i inspiracje swojej twórczości, co rzuca światło na całość dorobku, a w szczególności na jego część po doktoracie.

Ocena dzieła artystycznego

Do oceny w postępowaniu habilitacyjnym pan dr Łukasz Karkoszka zgłosił prace z wystawy indywidualnej „Poszukiwania”, zaprezentowane w Galerii Sztuki Współczesnej Stara Kopalnia w Wałbrzychu w 2021 roku. Niestety, nie są one wyliczone i oddzielnie przedstawione. Muszę sam analizować je po datach powstania. Według katalogu z wystawy doliczyłem się osiemnastu prac z opisem od strony 55 do 85. Artysta przedstawia swoje najnowsze prace, zaczynając od kompozycji czterech obiektów figuratywnych o wysokości 250 cm. Jak sam pisze, ze względu na rozmiar podzielił je na trzy części z uwagi na proces technologiczny. W kompozycji „Światliste” artysta, według mnie, po raz pierwszy znalazł spójność, która poprzez układ form i wolumenu scalała figurę w całość. Dodatkowy ażur, na który zdecydował się pan Karkoszka, dodaje lekkości i wprowadza nową jakość do obiektu. Przenika przez rzeźbę, zachęcając widza do wejścia wewnątrz obiektu.

Artysta dosyć precyzyjnie w tej realizacji przechodzi z pojedynczych pionowych postaci do kompozycji wieloelementowych, swobodnie komponuje układ rzeźb w relacji z otaczającą przestrzenią. Osobiście uważam, że ciągle powtarzanie wyjściowego pionowego elementu do aranżacji sylwetki postaci było do tej pory dość banalne i nudne, występowało raczej jako postument lub filar do dobrze wrzeźbionej górnej części. Teraz, w tych obiektach, to się zmienia. Sylwetka lepiej zaczyna działać w relacji z naturą, obiekty są zestawiane z otaczającą przyrodą, co jest widoczne już we

wcześniejszych wystawach. Tutaj zostają w dialogu z pionami drzew, słupów lub są przecięciem linii dróg i pól widocznych na horyzoncie. Autor sam przyznaje, że przestrzeń, w której prezentuje prace jest bardzo ważna i determinuje układy oraz kompozycje prac. Równie ważną rolę odgrywa światło, które w tym przypadku daje dodatkowe efekty w relacji z obiektami. Rzeźby pana Karkoszki od pewnego czasu przestają funkcjonować samodzielnie, najczęściej inspiracją dla nich jest miejsce. Na szczególną moją uwagę zasługują rzeźby głów pt. „Płaczący” z 2017 roku, „Piła” z 2020, „Morska” z 2021, „Zielona fala” z 2021, „Piaskowe” z 2021 czy zamykająca wystawę rzeźba „Ocalony” z 2021 roku. W tych rzeźbach artysta zdaje się całkowicie panować nad skalą i formą. Zawarte w nich widoczne emocje przenoszą nas w konkretne miejsca i czas. Układ formy uproszczony, spokojny, z bardzo ciekawą linią konturową. Głowy nawiązują do trudnych czasów w których powstawały.

Poznając 20 letni dorobek artysty dr Łukasza Karkoszki należy zwrócić uwagę na konsekwencje tworzonych przez niego dzieł. Artysta od początku swojej kariery opowiada o człowieku, za pomocą figury, uproszczonej sylwetki – symbolu. Autor tak sam pisze, cyt.: „ *Człowiek przez swą różnorodność, dynamizm i zmienność inspiruje mnie do ciągłych poszukiwań formalnych.*” Ale dopiero w ostatnich pracach widzę pewien rodzaj przeskoku formalnego, czysto rzeźbiarskiego, myślenia o formie i wolumenie w całości obiektu. Dopełnia to wszystko kolor stosowanych angob i szkliv. Do tej pory były to ucieczki w zabawy technologiczne, które miały zwrócić uwagę na ważny, ale nie najważniejszy aspekt znajomości warsztatu.

Konkluzja

Po dogłębnym zapoznaniu się i analizie dostarczonej mi dokumentacji dorobku artystycznego, Autoreferatu oraz pozostałej dokumentacji niezbędnej do napisania recenzji w postępowaniu habilitacyjnym pana dr Łukasza Karkoszki mogę stwierdzić, że przedstawiony Autoreferat, dorobek artystyczny, organizatorki oraz dydaktyczny stanowią istotny wkład w rozwój reprezentowanej przez niego dyscypliny artystycznej i spełniają warunki zgodne z Ustawą o stopniach naukowych i tytule naukowym w zakresie sztuki (Dz.U. z 2018 poz.261)". **W związku z powyższym wnioskuję do Rady Dyscypliny Artystycznej Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu o podjęcie uchwały o nadaniu stopnia doktora habilitowanego panu dr Łukaszowi Karkoszce w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.**

dr hab. Stanisław Brach prof. uczelni